

Адыгэ

Маж

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствоэ игъэзет

Жьоныгъуаклэм и 1-р — гъатхэмрэ лофшлэнымрэ ямэфэкл

Адыгэ Республикэм щыпсэхуэу лъы-
тэныгъэ зыфэтшыхэрэр!
Гъатхэмрэ лофшлэнымрэ ямэфэкл пае
тышхуфэгущо!

Жьоныгъуаклэм и 1-р Урысыем щыпсэхуэ-
рэмклэ зылыныгъэмрэ мамыр гъэпсынымрэ
ятамыгъэу щыт.

Тикъэралыгъо лъапсэ фэзышыхэрэр
хэгъэгум ифедэ хэлъу лоф зышлэрэ цыфхэр
ары. Тапэкли зэшлэхын фэябэ кытпы-
щылъ. Социальнэ, экономикэ лъэныкъо-
хэмклэ, мэкъу-мэщымклэ, культурэмклэ ыкли
спортымклэ проектышххэр дгъэцэклэнхуэ
щыт. Адыгеим щыпсэхуэу цыфхэм ячаныгъэ
мафэ къэс нахь хахъозэ а пшъэрылхэр
зэрэзэшхуэщхэм тицыхъэ пытэ телъ.

Тичыплэгъу лъаплэхэр, псауныгъэ пытэ
шъуилэнэу, тапэкли гъэхъагъэхэр шъушынхуэ,
шъучэфэу мэфэклым шъутехъанэу шъуфэтэл!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэрылхэр
плэлъэ гъэнэфагъэклэ зыгъэцэклэрэ Къумпыл
Мурат Іахъэхэлъ обществэу «Россельхозбанк»
зыфилорэм и Гъэлорышлэлэ и Тхъаматэу Дмитрий
Патрушевым зэлуклэгъу дырилагъ.**

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгеим иэкономикэ ихэхъоныгъэ илофыгъохэм атегушылагъэх

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэрылхэр
плэлъэ гъэнэфагъэклэ зыгъэцэклэрэ Къумпыл
Мурат Іахъэхэлъ обществэу «Россельхозбанк»
зыфилорэм и Гъэлорышлэлэ и Тхъаматэу Дмитрий
Патрушевым зэлуклэгъу дырилагъ.**

Лъэныкъохэр зытегушылагъэхэр
республикэм иэкономикэ ихэхъоныгъэ
епхыгъэ илофыгъохэр, мэкъумэщ-кыдэ-
гъэклыжын лъэныкъомклэ инвести-
ционнэ проектылэхэр гъэцэклагъэ
зэрэщыхуэщхэр, предпринимательствэ
цыклым Іэпылэгъоу ратыштыр ыкли

цыфхэм банк фэлэ-фашлэхэр нахь
псынклэу афызэшлэхуэгъэхэр арых.

Зэлуклэгъум зэрэщыхагъэунэфыкы-
гъэмклэ, Россельхозбанкыр мэкъу-
мэщ-кыдэгъэклыжын комплексым
ыкли республикэм иэкономикэ инэ-
мык! лъэныкъо пэрытхэм ячлыфэт

шхъалэу щыт. Банкым илэпылэгъу
хэлъу Адыгеим имэкъумэщ хызмэт-
шлэлэ инхэм хэхъоныгъэ ашлы, джащ
фэдэу фермер хызмэтшлэлэхэми
нахь заушъомбгъу — илъэсэу икы-
гъэм республикэм иагробизнес чыфэу
сомэ миллиарди 4 фэдиз Іэклигъэ-
хъагъ. Россельхозбанкым респу-
бликэм щызэшхуэхуэ лофшлэнхэм
апэлагъэхэрэ мылыкым ипроцен-
ти 100 фэдиз еубыты.

Россельхозбанкым икытамэ рес-
публикэм лоф зычишлэрэ уахътэм
кыкылоц! Адыгеим иэкономикэ сомэ
миллиард 37,4-рэ Іэпылэгъоу ритыгъ,
ащ щыцэу сомэ миллиард 34-р Ады-
геим имэкъумэщ-кыдэгъэклыжын
лъэныкъо ихэхъоныгъэ хилъхъагъ.

**Адыгэ Республикэм и
Лышхъэ ипресс-кыулыкъу**

Мэлылфэгъум и 30-р — мэшлогъэклосэ кыулыкъум илофышлэхэм я Маф

Мэшлогъэклосэ кыулыкъум
илофышлэхуэ ыкли иветеранхуэ лъытэ-
ныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэклым — мэ-
шлогъэклосэ кыулыкъум илофышлэхэм я Мафэ
фэш! тышхуфэгущо!

Цыфхэм, мылыкым, обществэм ыкли къэ-
ралыгъом яцынэгъончъагъэклэ къэралыгъо
пшъэрылх шхъалэхэм зыклэ ащыщ машом
зыкъемыгъэштэгъэныр.

Илъэсыбэмэ къаклоц! Адыгеим имэшло-
гъэклэуасэхэм Іэпэлэсэныгъэ ин ащклэ ялэ
хуэгъэ. Тиреспубликэ щыпсэхуэрэм яфэшшошэ
шъыпкъэу ахэм шхъэклафэ афашлы ялыхуэ-
жыныгъэ, сыд фэдэ уахъти, щынагъо зэрэ-
щылэмклэ макъэ кызырагъэлугъэм лъыпы-
тэу, япшъэрылхэр елоплэнчъу агъэцэклэнхэм
ахэр ыуж зэритхэм апае.

Ошлэ-дэмышлагъэ зыхэлъ тхъамыклагъо
кызыыхуэклэ, цыфхэр ыкли мылыкыр къэгъэ-
нэжыгъэнхэмклэ тапэкли шъуикъулыкъу
щылажэхэрэм пшъэдэклыж ин хэлъу ялоф
зэрагъэцэклэщтым, Адыгэ Республикэмрэ
ти Хэгъэгущоу Урысые Федерациемрэ ясо-
циальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ кыклымчы-
нымклэ шъуфэлъэклыштыр эклэ зэрэшхуэ-
щтым тицыхъэ телъ.

Мэшлогъэклосэ кыулыкъум илофышлэхэм
ыкли иветеранхэм тыгу кыдделэу тафэлъало
псауныгъэ пытэ, щылэклэшхуэ ялэнэу, тапэкли
гъэхъагъэхэр ашлынхуэ!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэрылхэр
плэлъэ гъэнэфагъэклэ зыгъэцэклэрэ Къумпыл
Мурат Іахъэхэлъ обществэу «Россельхозбанк»
зыфилорэм и Гъэлорышлэлэ и Тхъаматэу Дмитрий
Патрушевым зэлуклэгъу дырилагъ.**

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Гъогурыкълоры щынэгъончъэным фэлорышлэщт

**Тигъэзет кызырэхуэтыгъэу, Урысые Федерацием и
Федеральнэ Зэлуклэ экономикэ политикэмклэ и
Комитет идэклыгъо зэхэсыгъо Адыгеим щыкылауагъ.
Іофыгъо шхъалэу ащ кышчалэтыгъэхэм ащыщ
автомобиль гъогоу «Адыгэкъал — Бжъэдыгъухъабл»
зыфилорэм кыхиубытэрэ Іахъэу «Мыекыуапэ — Лэбапэ
— Кореновск» зыфилорэм илыгъын федеральнэ гупчэм
фэгъэзэжыгъэныр.**

Мыщ занклэу, гъогу клэклымклэ,
Краснодар краим ыкли Адыгеим якъэ-
лэ шхъалэхуэ Краснодаррэ Мые-
кыуапэрэ зэрэпхык. Шъолпыритлэм
ахэхэрэ район заулэхэм ащыпсэ-
урэ цыфхэр Краснодар иаэропорт

еклоплэнхэмклэ Іэрыфэгъу. Джащ фэдэу
Кыбылэ ыкли Темыр-Кавказ феде-
ральнэ шъолпырхэм ярегионхэр Но-
вороссийскэрэ Туапсэрэ ащылэ хы
портхэм яклоплэнхэ амал къареты.
Федерациемклэ Советым экономикэ

политикэмклэ и Комитет итхъама-
тэ игуадзэу Валерий Васильевым
кызырэхуэтыгъэмклэ, 2017-рэ ильэсым
ипэублэм Адыгэ Республикэм и
Лышхъэ ипшъэрылхэр плэлъэ
гъэнэфагъэклэ зыгъэцэклэрэ Къумпыл
Мурат мы гъогу Іахъыр щынэгъон-
чъэу ыкли шэпхъэ гъэнэфагъэхэм
адиштэу алыгъын амал икыу фэди-
зэу зэрэщымылэр зэрытхэгъэ тхъапэр
УФ-м и Правительствэ и Тхъама-
тэ игуадзэу Дмитрий Козак фигъ-
эхъыгъ.

Сенаторэу Валерий Васильевым
кызырэхуэтыгъэу, Росавтодорым
уплэкълунэу зехищагъэхэм кызыра-
гъэлъэгъуагъэмклэ, мы гъогу Іахъым
ишъомбгъуагъэ, зэрэзетегъэпсыхъагъэр
шапхъэу щылэхэм адиштэрэп. Ащ кы-
хэкыклэ машинэхэр псынклэу щызэб-
лэклын алъэклырэп, экологием ыльэ-
ныкъоклэ Іофхэм язытэт къегъэдэи.

Федеральнэ мэхъанэ зилэ гъогу-
хэм мы Іахъыр ахэгъэхъэгъэным
епхыгъэ унашъо УФ-м и Правитель-
ствэ зишыкылэ, къэклоцт ильэсым
Росавтодорым ахъцэ тедзэу сомэ
миллион 278,7-рэ джыри зэрищылэ-
гъэщтыр Валерий Васильевым кы-
лауагъ. Автомобиль гъогоу А-160 «Мые-
кыуапэ — Лэбапэ — Кореновск»
зыфилорэр зэрифэшхуашэу зетегъэ-
псыхъагъэ зыхуэклэ, трассэу «Ады-
гэкъал — Бжъэдыгъухъабл» зыфи-
лорэм итехническэ зытэт нахышлэм
фиузенкыштыр. Гъогурыкълоры нахь
щынэгъончъэу, цыфхэм ыкли хылыгъэ-
хэм язещэн пэлухъэрэ транспорт
хъарджхэр нахь маклэ хуэщтых.

Мы Іофыгъом сенаторхэр тапэклэ
хэллэщтых, ащ еплъыклэу фырылэр
шъолпырым ипашэхэм аралоцт, Ко-
митетым унашъоу ышыгъэр зэрыт
документхэр УФ-м и Правительствэ
фагъэхъыштых.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЕМТИЫЛЬ Нурбий.

Адигеим юф кыщыбдэзышлагъэхэр

ІЭШЪЫНЭ Сүсан.

A black and white photograph of four students in school uniforms standing on a stage. They are holding up a banner that reads '38 2017'. The students are arranged in a line, with two girls on the left and two boys on the right. They are all smiling and looking towards the camera. The background is a wooden wall with a large diamond-shaped sign that also displays '38 2017'.

Къээрзургыи гэхээр кыулыкшүлэхэм кылуатэрэм едэлүгээх, упчлэхэр кыатыгээх. Кіэухым видеофильм кыафагэлээгыаг.

ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ И 1-М ШЪЭУМЭН ХЪАЗРЭТ ЫНЫБЖЪ ИЛЪЭС 80 МЭХЪУ

Ишлушлагъэ гъунэнчъ

Шъэумэн Хъазрэт Мэджыдэ ыкӕор РСФСР-мкӕ Адыгэ автоном хэкум и Хъахъурэтэ район (джыдэдэм Адыгэ Республикэмкӕ Тэхъутэмькӕе районым) ит къуаджэу Афыпсыпӕ 1937-рэ илъэс-сым жъоныгъуакӕм и 1-м къыщыхъугъ.

Хы Шлуцӕ флотым офицеру къулыкӕур щыхыгъ. Ленинград игорнӕ институт къыухыгъ. Техническӕ шӕныгъӕхэмкӕ доктор.

1956-рэ илъэсым къыщегъӕжӕгъу 1958-м нӕс Краснодар и Октябрьскӕ район культурэмкӕ иотдел имеханикӕу юф ышлагъ. 1961-рэ илъэсым къыщегъӕжӕгъу Чукоткӕ, Магадан хэкум, Красноярскӕ краим иарктическӕ шӕолъыр (хыгъӕхъунӕу Большевик) водителӕу ыкӕи бульдозерым имаши-нистӕу ащылӕжӕгъ. 1962 — 1963-рэ илъэсхэм Хабаровскӕ краимкӕ Аяно-Майскӕ районым культурэмкӕ иотдел ипӕцагъ. 1963-рэ илъэсым дышӕа къычӕзыхырэ артелӕу «Восход» зыфилорӕм итхъаматӕ игуаджӕу хадзыгъ. 1966-рэ илъэсым Ма-

гадан хэкумкӕ дышӕахъычӕх артелӕу «Союзым» (СССР-мкӕ анахъ артель иныгъӕм) итхъаматӕ игуаджӕу хадзыгъ, 1969-рэ илъэсым ащ ипӕцагъ агъӕнӕфагъ. 1980-рэ илъэсым къыщегъӕжӕгъу Красноярскӕ краимкӕ артелӕу «Полюсым» пӕцӕныгъӕ дызӕрихъагъ. Артелыр зӕфӕшылӕгъӕ ӕхъӕзӕхӕлӕ обществӕу «Дышӕахъычӕх компаниеу «Полюс» зашӕыжӕым, ащ ипрезидентыгъ.

2002-рэ илъэсым щылӕ мазӕм и 13-м Хъ. Шъэумӕныр Адыгэ Республикэм и Президент ихӕдзынхэм щатекӕуагъ, хӕдзакӕлохэм амакӕхэм япроцент 69,74-м ехъу ащ фатыгъ. Партиеу «Единӕ Россием» и Апшӕрӕ Совет хӕт.

Ордену «Хӕгъӕум ыпашхъӕ гъӕхъагъӕхӕр зӕрӕщырилӕхэм

фӕшӕ!» зыфилу я II-рэ степенӕ зилӕр, ордену «Хӕгъӕ-гум ыпашхъӕ гъӕхъагъӕхӕр зӕрӕщырилӕхэм фӕшӕ!» зыфилу я III-рэ степенӕ зилӕр, ордену «Знак Почета» зыфилорӕр, ордену «Честь и слава» зыфилу а I-рэ степенӕ зилӕр (Абхъазыр), ордену «Слава и Честь» зыфилорӕр, Урысые Федерацием и Президент ирӕзӕныгъӕ тхылъ къыфагъӕшӕо-шагъӕх.

2002-рэ илъэсым мӕзаем и 8-м къыщегъӕжӕгъу 2007-рэ илъэсым щылӕ мазӕм и 13-м нӕс Адыгэ Республикэм ия 2-рэ Президентыгъ. Мыкӕуапӕ, Северо-Енисейскӕ районым, Красноярскӕ, Красноярскӕ краим яцӕыф гъӕшуагъ.

Шъэумӕным ыцӕ афаусыгъ джырӕ медицинӕ гупчӕу «Я XXI-рэ лӕшӕлӕгъум иклиникӕ» — Адыгэ Республикэмкӕ Тэхъутэмькӕе районым икӕуаджӕу Афыпсыпӕ цагъӕпсыгъӕм ыкӕи Хъ. М. Шъэумӕным иахъцӕкӕ зӕтырагъӕпсыхъагъӕм; кӕлӕцӕыкӕу унӕ-лицееу Красноярскӕ Хъ. М. Шъэумӕным иахъцӕкӕ зашӕыгъӕм; Адыгэ Республикэмкӕ Тэхъутэмькӕе районым икӕуаджӕхӕу Афыпсыпӕ, Псӕйтыку, Тэхъутэмькӕуае, Пӕнӕхӕс, Адыгӕякӕм яурамхэм; Адыгэ Республикэмкӕ Тэхъутэмькӕе районым икӕуаджӕу Пӕнӕхӕс ипереулки 4-мӕ; Адыгэ Республикэмкӕ Кошхъӕблӕ районым икӕуаджӕу Кошхъӕблӕ иурам. Шъэумӕн Хъазрэт общественнӕ шлушӕ фондӕу еж ыцӕ зыхы-рӕр зехицагъ.

Мы цӕфыр зыфӕдӕм непи Адыгеим бӕрӕ щырӕгушӕлӕх. Промышленникыр, шлушӕр, зилофхӕр дӕгъуу зӕпыфӕщтыгъӕ бизнесменыр, шӕыпкӕзныгъӕ зыхӕлӕ цӕыф гупцӕнӕ хъӕрамыгъӕнчӕр ошӕлӕ-дӕмышӕу политикӕм хахы, джащ фӕдӕ къабзӕуи хӕкӕыжыгъ. Хӕхъоныгъӕ ышыным пӕе ар ичыгу гупсӕ делагъ, кӕуачӕу, зӕчыеу, амалӕу илӕр зӕкӕ зыщигъӕ-фӕдӕщтым лыхыгъ.

Лъытӕныгъӕ зыфӕтшӕырӕ Хъазрэт Мэджыдӕ ыкӕор!

Адыгэ Республикэм инахъыжӕхэм я Совет хӕтхӕр лӕшӕу къыпфӕразӕх Тэхъутэмькӕе районми, Адыгэ Республикӕми, зӕрӕ Урысые-хоуи къарыкӕлӕщтым ренӕу узӕригъӕумӕкӕырӕм пӕе. Къини, гушлуагъуи зыхӕгъӕцӕгъӕ гъӕшӕ гъугу гъӕшӕгъон къӕпкӕу. Сыбыр чылӕм ичыплӕ лудзыгъӕхэм узышӕхъамы-сыжӕу уащылажӕзӕ, хӕгъӕум идышӕахъычӕх промышленностӕу Урысые иӕкономикӕ анахъӕу зыгъӕпытӕрӕмӕ ащы-щыр лӕгӕпӕкӕхэм анӕбгъӕсын лӕӕкӕыгъ. Узыщыпсӕугъӕ, юф зыщыпшӕлӕгъӕ тыдӕр чыплӕ дах ехъукӕ уигугъу зашӕырӕп. Уицӕфыгъӕкӕ, уиакъылышлуагъӕкӕ, теубытагъӕ зӕрӕпхӕлӕымкӕ, ныбджӕгъуахэм, лӕжӕкӕу цӕыфым угу зӕрафызӕлухыгъӕмкӕ сыдигъуи уакъыхӕцы. Уишлушӕлагъӕхэмкӕ Урысыеми, ӕкӕыб къӕралыгъуабӕми уащызӕлӕшӕ. 2002-рэ илъэсым псыкӕиу-ным къыздихыгъӕгъӕ тхъамыкӕлагъо-хэм ядӕгъӕзыжӕынкӕ шлушӕ ӕпылӕгъуу яптыгъагъӕр Адыгэ Республикэм исхэм джы къызынӕсыгъӕми ащыгъупшагъӕп. Уинепӕрӕ шлушӕлагъӕхэмкӕ егъӕшӕлӕрӕу пӕлӕ тариххым хӕхъащт. Тиадыгъ лӕпкӕ укыизӕрӕхӕкӕыгъӕм, ащ ищытхъу чыжӕу зӕрӕбгъӕлӕрӕм, адыгӕгъӕ-шхо зӕрӕпхӕлӕым лӕшӕу тарӕгушхо. «Амал зилӕ пӕпчъ фӕ-ныкӕом ӕпылӕгъу фӕхъун фӕе» зыфилорӕм укыпкӕырыкӕызӕ узӕрӕпсӕурӕм къыгъӕлӕагъорӕр гупыкӕышхо зӕрӕуилӕр, узӕрӕ-хъалӕлыр ары.

Уиубилей — уныбжӕ илъӕс 80 зӕрӕхъурӕм пӕе тыгу къыддӕлӕу тыпфӕгушӕ! Ори, уигупсӕхӕми псауныгъӕ пытӕ, насыпышхо шъуилӕнӕу, мамырӕу шъупсӕунӕу, юфышӕу ешӕухыжӕхӕрӕм сыдигъуи гъӕхъагъӕхӕр ащышӕушӕынӕу шъуфӕтӕло! Угукӕ къып-пӕблӕгъӕ цӕыфхэм мы мафӕм уигушлуагъо къыбдарӕгощ!

Адыгэ Республикэм инахъыжӕхэм я Совет хӕтхӕу лъытӕныгъӕ къыпфӕзышӕыхӕрӕр,

Нахъыжӕхэм я Совет итхъаматӕу ГЪУКӕЛӕ Нурбий

Лъӕпкӕым уидахӕ ело

Илофшӕлагъӕхэмкӕ, игъӕхъагъӕхэмкӕ Шъэумӕн Хъазрэт Мэджыдӕ ыкӕор Адыгэ Республикэм имы-закъоу, Урысыеми, ӕкӕыб къӕралхӕми ащызӕлӕ-шӕ. 2002 — 2007-рэ илъӕсхэм Президент ӕнатӕр ащ Адыгэ Республикэм щызӕрихъагъ.

Сурӕтым итыр: **Шъэумӕн Хъазрэт ыцӕ зы-фаусыгъӕ, я 7-рӕ клас-сым щеджӕрӕ Кӕсӕбӕжъ Хъазрэт.**

Ипшӕрылӕхӕр ыгъӕцакӕхӕзӕ, лӕпкӕ юфышхо зӕрӕзӕшӕуи-хыгъӕм цӕыф жъугъӕхӕр щыгъуа-зӕх ыкӕи лӕшӕу фӕразӕх. Мыщ пыдзагъӕу зигугъу къӕсшӕ

сшӕлоигъор а илъӕсхэм тирес-публикӕ къыхъухъӕгъӕ шъӕо-жыыбӕмӕ ащ ыцӕ зӕрафау-сыгъагъӕр ары. Гушылӕм пӕе, 2002-рэ илъӕсым тиресубликӕ къыхъухъӕгъӕ сабыибӕмӕ Хъазрӕткӕ яджагъӕх.

Тӕ тилӕкӕокӕи ащ тыкӕыхӕ-фагъ. Тишӕао Президентым фӕ-дӕ хъумӕ ашӕлоигъоу тинахъыжӕ-хэм а цӕр фаусыгъ. Хъазрӕ-тым кыкӕырӕр — лӕшӕу алы-тӕрӕр, агъӕлӕапӕрӕр («свя-той», «высокочтимый»), ащ нахъ цӕлӕ лӕапӕлӕ мӕхъужба!

Мэджыдӕ ыкӕо Хъазрӕт, уилӕжӕкӕкӕ, уилоф хӕшыкӕы-шхо зӕрӕфыуилӕмкӕ ущысӕте-хыплӕ. О ныбджӕгъуби, акъылӕ-гъуби уил, ар насыпыгъ. Укы-зыхъугъӕ мафӕм фӕшӕ Кӕсӕ-бӕжъ лӕакӕом ыцӕкӕ хъохъу къыпфӕтӕло: «Хъазрӕт, псауны-гъӕ пытӕ уилӕнӕу, шӕу пшӕлагъӕм дахӕкӕ къыпфигъӕзӕжынынӕу тыпфӕлӕало! Зӕкӕ гугъӕплӕ-шӕу уилӕхӕр къыбдӕхъунӕу, ори, уигупсӕхӕми шӕур къы-шӕобӕкӕу, тхъагъор шъуима-фӕу, гъӕхъагъӕхӕр шъушӕыхӕзӕ шъуилӕкӕокӕ шъулыкӕлотӕнӕу шъуфӕтӕло!»

КӕСӕБӕЖЪ Нӕфсӕт. Гуманитар ушӕтынхэм апылӕ Адыгӕ республикӕ институтӕу Т. Кӕрацӕм ыцӕ зыхыӕрӕм инаучнӕ юфышӕлӕ шӕхъал.

Зэхьоклыныгъэхэм

яуахът

Мэкъумэщ хьызмэтым хэхьоныгъэхэр ышынхэм, былымхуным зыкьегъэлэтыгъэным ыкйи нэмыкйи офыгъохэм афэгъэхьыгъэ зэхэсыгъо мы мафэхэм АР-м мэкъу-мэщымкйи и Министерствэ щыкйуагъ. Иофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Сапый Вячеслав, АР-м и Лышъхьэ иупчлэжьэгъоу Тхылъэнэ Вячеслав, хабзэм игъэцкйи кьулыкьухэм ялыкйохэр, мэкъу-мэщ гъэорышлэлэхэм япашэхэр, нэмыкйихэри.

Иофтхьабзэм пэублэ псалъэ кьышшышэ, мэкъумэщ хьызмэтыр экономикэм ильэныкьо шъхьалэу зэрэщытым Сапый Вячеслав кьыкйигъэтхьыгъ. Мы аужырэ ильэсхэм ашкйи гъэхьагъэхэр зэрэщылэхэр кьыхигъэщыгъ ыкйи ащ фэлажьэхэрэм зерафэразэхэр кьылуагъ.

— Гъэхьагъэу щылэхэм такьышыу хуштэп. Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ ипшъэрылхэр плэлэ гъэнэфагъэкйи зыгъэцкйи Къумпйыл Мурат пшъэрылхьыкйи кьегъэуцух. Мэкъу-мэщым зыщыпылхэ лъэныкьохэр зэблэхьыгъэн, чыгъхатэхэр, хэтэрыкйихэр зылэжьхэрэм япчъагъэ хэгъэхьогъэн, былымхуным нахь зыкьегъэлэтыжыгъэн фæе. Ашкйи зэшлотхышт лъэныкьохэм непэ тарыгушылэшт, пшъэрылхэ шъхьалэхэр дгъэуцухт, — кьылуагъ Сапый Вячеслав.

АР-м и Къэралыгъо программэу «Мэкъумэщ хьызмэтым хэхьоныгъэхэр ышынхэр, мэкъумэщ продукцием ыкйи гъомылапхэм ягъэзеклон лъыплэгъэныр» зыфиорэм игъэцкйи 2016-рэ ильэсым зэфэхьысыжьэу фэхьыгъэхэм, мы ильэсым пшъэрылхэу зыфагъэуцужьыхэрэм кьатегушылэагъ АР-м мэкъу-мэщымкйи иминистрэу Юрий Петровыр.

Ащ кьызэрилуагъэмкйи, 2016-рэ ильэсым сомэ миллион 22,1-рэ зытефэрэ мэкъумэщ продукциеу кьыдагъэкйи. 2015-рэ ильэсым елытыгъэмэ, ар процент 13,5-кйи нахьыб.

Зэфэхьысыжьхэм кьызэрагъэлэгъуагъэмкйи, зэкйи республикэм ихьызмэтшлэлэхэм гъэрэкйи лэжыгъэ тонн мин 699,6-рэ кьахьыжыгъ, ыпэрэ ильэсым елытыгъэмэ, ар проценти 9,5-кйи нахьыб. Картофэу тонн мин 40,5-рэ, хэтэрыкйи тонн мин 69,4-рэ кьахьыжыгъ, ыпэрэ ильэсым егъэлшгъэмэ, ар зэхалшлэу нахьыб. Тыгъэгъазэр тонн мин

89,8-рэ (процент 11,1-кйи нахьыб), натрыфыр тонн мин 161,8-рэ (процент 22,5-кйи нахьыб). Ильэсыбэрэ кьэкйиры культурэхэм ягъэтисхьан мы аужырэ ильэсхэм лъэшэу аналэтет. Къэралыгъо программэр

щылэныгъэм зыщыпхыращырэ кьыщегъэжьагъэу гектар мин 560-рэ 2016-рэ ильэсым агъэтисхьагъ. Гектар 333,4-р интенсивнэ шлыкйи тетэу ашлэгъэ чыгъхатэх.

Республикэм ихьызмэтшлэлэхэм 2016-рэ ильэсым щэ тонн мин 120,3-рэ, клэнкйи миллион 70,4-рэ кьахьыжыгъ, ар ыпэрэ ильэсым нахьы процент 22,4-кйи нахьыб. Былымлэу ыкйи чэтылэу гъэрэкйи тонн мин 32,8-рэ ашагъ.

2016-рэ ильэсым хьызмэтшлэлэхэм былымшъхьэ мин 46,6-рэ ялагъ, ахэмэ ащыщэу мин 24,2-р чэмых. Джащ фэдэу кьо мин 76,1-рэ, мэл ыкйи пчэн мин 46,6-рэ алыгъыгъ. Былымхуным зыкьегъэлэтыжыгъэнымкйи кьэралыгъо программэхэм яшлуагъэ кьэкйи. Езыгъэжьэгъэкйи фермерхэм ыкйи унэгъо фермэхэм лэпылэгъу

афэхьух. Программэр кьызэжьагъэм кьыщегъэжьагъэу (2012 — 2016-рэ ильэсхэм) грантыр езыгъэжьэгъэкйи фермер нэбгыри 122-мэ, мэкъумэщ хьызмэт зилэхэу унэгъо фермэ кьызэлэуахынэу 34-мэ аратыгъ. Грантыр кьызэрэтыгъэхэм трактор 50, комбайнитлэ, мэкъумэщ техникэм пальхэрэ лэмэпсымэ 222-рэ кьащэфыгъ. Мэл 705-рэ, былымшъхьэ ин 326-рэ зэрагъэгъотыгъ. Мэлхэр щалыгъынхэу псэолытлэ, чэтхэр щалыгъынхэу зы, былымшъхьэ инхэр члэтынхэу зы фермэ ашлыгъ, лэжыгъэр зычлэтыкьошт псэолыи 8 агъэпсыгъ. Къоджэ псэулэхэм адэс унэгъо ыкйи специалист ныбжыкйи 17-мэ япсэулэ амалхэр нахьышлэ шыгъэным фэшл хэушъхьафыкыгъэ программэм кьыдыхэлытагъэу сертификатхэр аратыгъэх. Ащ нэмыкйи Красногвардейскэ районым врачыр

хэр ягъэшлыгъэнхэм фэшл икыгъэ ильэсым сомэ миллион 123,9-рэ, ащ щыщэу миллион 80,8-р федеральнэ бюджетым, сомэ миллион 43,1-р республикэм ием кьахьыгъэх. 2017-рэ ильэсым мэкъумэщ хьызмэтым пылхэм лэпылэгъу афэхьыгъэным сомэ миллион 390,5-рэ пэлухьанэу агъэнэфагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 339,6-р федеральнэ бюджетым, сомэ миллион 50,9-р республикэ бюджетым кьыхьыгъэхтх. Къоджэ псэулэхэм хэхьоныгъэхэр ягъэшлыгъэнхэм фэшл 2017-рэ ильэсым кьэралыгъо программэм кьыдыхэлытагъэу федеральнэ ыкйи республикэ бюджетхэм кьахьыгъэ сомэ миллион 90,8-рэ пэлуагъэхьащт. АР-м мэкъу-мэщымкйи и Министерствэ мыш епхыгъэ гъэнэфэгъэ пчъагъэм кьыхагъэхьонэу УФ-м мэкъу-мэщымкйи и Министерствэ лъэлу тхылъ фигыгъэхьыгъ.

гъомылапхэшл хьызмэтшлэлэхэм ыкйи кьыдэгъэкйиным пылхэм кьырагъэхьыгъэ хьакулахьыр процент 1,9-кйи нахьыб.

Министрэм кьызэрэхигыгъэщыгъэмкйи, мы аужырэ ильэсыплым чэмэу хьызмэтшлэлэхэм алыгъыр нахь макйи хьугъэ. Арагъэшхыштыр, ветеринарнэ лэмэ-псымэхэр зэрэлэпэхэр, щэм уасэ зэрымилэр ары ащ ушъхьагъоу фэхьухэрэр. Чэмхэм ялыгъын нахь зыкьегъэлэтыжыгъэным ыуж зэритыштхэр Юрий Петровым кьылуагъ. Гумэкигъоу кьэуцухэрэм ащыщ къоджэ псэулэхэм хьулэхэр макйиу зэралэр. Росреестрэм кьызэритырэмкйи, щылэ мазэм и 1-м ехьулэу республикэм хьулэ гектар мин 54,3-рэ ит, ащ щыщэу гектар 21,8-р ары агъэфедэрэр. Агротехническэ ыкйи ветеринарнэ иофтхьабзэхэр хьулэхэм ащызэхашэнхэ фæе, ахэм языхт члэплэ зыгъэорышлэжыплэхэр лъыпллэнхэу пшъэрылхэ афагъэуцухгъ.

Нэужым Мыекъопэ, Шэуджэн ыкйи нэмыкйи районхэм ямэкъумэщ гъэорышлэлэхэм япашэхэр ялофхэм языхт кьытегушылэагъэх, гумэкигъоу ялэхэр кьылуагъэх.

Иофтхьабзэм икйи нахь узьдэлэжьэн фæе лъэныкьохэр Сапый Вячеслав кьыгъэнэфагъэх. Къумпйыл Мурат мэкъумэщым хэхьоныгъэхэр илэнхэм ыкйи къоджэ псэулэхэм адэсхэм ягумэкигъохэр дгъэгъэжыгъэнхэм сыдыгъокйи аналэ зэрэтэтыр кьылуагъ.

— Республикэм ичлыгъ гектар пэпчэ фэдэ кьыхьэу гъэлэжьыгъэн фæе. Икыгъэ ильэсхэм язэфэхьысыжьхэм кьагъэлэгъуагъ былымхунымкйи пшъэрылхэ гъэнэфагъэхэр зэрэщылэхэр, былымшъхьэр нахь макйи зэрэхьыгъэр. Ащ хэбзэ кьулыкьухэм, АР-м мэкъу-мэщымкйи и Министерствэ нахь аналэ тырагъэтын фæе. Унэ ыкйи фермер хьызмэтшлэлэхэр кьызэлэуахынхэм ыкйи ахэр зэрифэшлуашэу агъэлэжьэнхэм пае ящыкйи лэпылэгъу ягъэгъотыгъэн фæе. Къэралыгъо лэпылэгъоу щылэхэр, фэгъэклотэнэу банкхэм кьафашлэхэрэр, япродукцие фэдэ хэлэу ащэн зэрэлэкыштыр мэкъу-мэщым фэлэжьэрэ цыфхэм алыгъэлэсыгъэн фæе, — кьылуагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэ.

АР-м и Лышъхьэ иупчлэжьэгъоу Тхылъэнэ Вячеслав, Адыгеим и фермерхэм я Союз ипашэу Зэхьохь Аслан, район зэфэшхьафхэм ямэкъумэщ гъэорышлэлэхэм япашэхэр джащ фэдэу мэкъумэщ хьызмэтым ыльэныкьокйи гумэкигъоу щылэхэм кьатегушылэагъэх.

ДЕЛЭКЪО Анет.

ЗЕКЛОНЫР

Къушъхьэхэр зыгъэпсэфаклохэм къяжэх

Йогэ-турхэм Хьаджыкъо ахэфагъ

Йогэ-зеклоным нахь зыщыпылхэ шъолыры 10-м Адыгеир ахэфагъ. Апэ итхэм ташымыщыми, Къырым, Ставрополь ыкIи Краснодар крайхэм, Москoвскэ ыкIи Иркутскэ хэкухэм такыкIэлъэкIо.

Зэфэхьысыжьхэр зышыгъэ агентствэу «Тур-Старт» зыфилорэм къызэритырэмкIэ, ащ фэдэ зеклон лъэпкъым ущыпылхэ, тегъэпсыхьэгъэ чыплэхэр тиреспубликэ илэх. Йогэ-зеклон лъэпкъым хэхьэх ащ зыщыпылхэ чыплэхэр къэпкIухьанхэр, йогэ-семинархэр. Ахэр нахьыбэмкIэ зыгъэпсэфыплэхэр арых зыщызэхашхэр.

Йогэ-зеклоным тикъэралыгъо нэбгырэ мин 300 фэдиз щыпылх. Ащ Урысыем уащыхэлэжъэн хьумэ, гъогу уасэу птыштым фэшъафэу сомэ мини 10 — 30 фэдиз зэклогум тебгэкIодэщт. Адыгеим ащ фэдэ турхэр зыщызэхашхэр псэупIэхэу Хьаджыкъо.

Мин 40-м нэсыщт

Адыгэ Республикэм зеклонымрэ зыгъэпсэфыплэхэмрэкIэ и Комитет ипашху Къэлэшыгъо Инвер къэблэгъэрэ жьоныгъокIэ мэфэкIхэр щырахынэу Адыгеим нэбгырэ мин 40 фэдиз къэклонху зэряжэхэрэу къылуагъ.

Республикэм укызыщыуцун чыплэ мини 6 фэдиз шагъэпсыгъахуэ тил. Апэу къэкIуагъэхэм ащыщых зекло-спортивнэ зэнэкъокъоу «Интерралли-Белая» зыфилорэм хэлэжъэхэрэу ыкIи еплыхэрэу. Псыхьоу Шъхьэгуашэ зэнэкъокъухэр щызэхашхэр хабзэ тфэхуыгъ, мыгъэ ахэр я 42-рэхуэ щэкIо. Зыгъэпсэфыгъо лъэхьалыгъоу «Интерралли-Белая» зыфилорэм хэлэжъэхэрэу ыкIи еплыхэрэу. Псыхьоу Шъхьэгуашэ зэнэкъокъухэр щызэхашхэр хабзэ тфэхуыгъ, мыгъэ ахэр я 42-рэхуэ щэкIо. Зыгъэпсэфыгъо лъэхьалыгъоу «Интерралли-Белая» зыфилорэм хэлэжъэхэрэу ыкIи еплыхэрэу.

Республикэм укызыщыуцун чыплэ мини 6 фэдиз шагъэпсыгъахуэ тил. Апэу къэкIуагъэхэм ащыщых зекло-спортивнэ зэнэкъокъоу «Интерралли-Белая» зыфилорэм хэлэжъэхэрэу ыкIи еплыхэрэу. Псыхьоу Шъхьэгуашэ зэнэкъокъухэр щызэхашхэр хабзэ тфэхуыгъ, мыгъэ ахэр я 42-рэхуэ щэкIо. Зыгъэпсэфыгъо лъэхьалыгъоу «Интерралли-Белая» зыфилорэм хэлэжъэхэрэу ыкIи еплыхэрэу.

ным пылхэ предприятие-хэм зыфагъэхьазырыгъ. Цыфхэр къызэрэкIодхэр къыдалхьыти, зыгъэпсэфыплэхэр агъэкIэжыгъэх, агъэдэхэгъэх, агъэкъэбзагъэх.

Зеклохэм афыхэхыгъэ гъогухэр зыгъэпсэфаклохэм якIэсэ чыплэхэм апхырыкIыштых. Ахэм Хьаджыкъо тIокIэ зэжъур, къушъхьэтхуэ «Мышъэкъо», псыкъефэхуэ Сырыфыбгэ, къушъхьэтхуэ Унэ-Козэ, исп унэхэр ахэхьэх.

Загъэхьазырыгъ

Зыгъэпсэфыгъо уахьтэр къэсы, зеклохэр тиреспубликэ нахьыбэу къаклохуэ рагъэжъэщт. Ащ ипэгъокIэу турпредприятие-хэм ахэм зэрапэгъокIышхэм зыфагъэхьазыры.

Маршрутхэр агъэнафэх, япчъагъэ хагъахь, зыгъэпсэфыгъо лъэхьанхэр нахь гъэшIэгъонэу зэрагъэпсыштым еусэх. Зыгъэпсэфаклохэм нахь якIасэхэм каньонингыр къахэхьуагъ.

Компаниеу «Tetis» икIэ-щаклоу инструктор купэу зэхэхьагъэм мэфитIо

уплэкIун Iофхэр ышIыгъэх. Къушъхьэм къечъэхьэрэ псыхьохэм янэпкъ зандэхэр къаплыхьагъэх, класэм упышIагъэу ахэм узыхьын плэкIышхэр чыплэхэр агъэнафэх. Зеклохэм апэу еж инструкторхэм а чыплэхэр аушэ-тыгъэх, псыкъефэххэм

адэж сурэтхэр ащытирахыгъэх.

Каньонингыр зикласэу Адыгеим бэ къаклорэр. Ахэм ялэулыкIэ мыгъэ къышегъэжъагъэу псыкъефэхуэ Сырыфыбгэ дэж нэпкъхэр зэзыпхырэ класэхэр ищэгъэщтых, ахэм уакIэшIагъэу псышхоу уачIэгъэ щыуалхэрэр плэгъуэу зышъхьарыбыкIыкIэ, зыфэдэ къэмыхьугъэ зэхашIэм узэлъеубыты.

Ахэм ашъхьагъыкIэ, анахь къушъхьэ лъагэм, роупджампингыр шагъэпсыгъ. Убг класэ ишIагъэу ащ укызыепкIэхыкIэ, метрэ пчъагъэрэ жьым ухэтэу уефэхышъ, класэм чыгум унэмысэу укызыетирегъэуцожьы.

Хьоухэм янэпкъыхэр лъагэх ыкIи дахэх. Ахэр зэкIэ къушъхьэм утетэу къэплэгъушхэ, тIуакIэм дэчъырэ псыхьо Iэлым уехышъунэу щыгэп. Арышъ, класэм упышIагъэу укыфэхыфэ цыфыбэмэ егъашIэм амылэгъушхэ дэхэгъэхэр олпэгъух, ахэр угу къенэжъых. Къушъхьэ тIуакIэм щыхьурэ-щышIэхэрэу нэмыкI дунаим къыхэхыгъэм фэдэх. Гъэпсэфыгъо уахьтэр къэблагъэ, къушъхьэхэр къэдэжх.

ІэкIыбым къекIых

Урысые Федерацием ІэкIыб ІофхэмкIэ и Министерствэу къызэритырэмкIэ, икIыгъэ илъэсым Урысыем зыщашIыгъанху ыкIи зыщагъэпсэфынэу къыхьэгъэ нэбгырэ пчъагъэр процент 11-кIэ нахьыбэу хьугъэ.

УрысыемкIэ туриндустрием исоюзи а пчъагъэм къыдырегъаштэ, илъэсым къыкIоцI тикъэралыгъо гунапкъэ нэбгырэ милли-

они 3,3-мэ къызэпачыгъэу кьелю.

Нахьыбэу цыфхэр къыздикIыхэрэу Китаир ары, ахэр къэкIорэ цыф

пстэум япроцент 32-рэ фэдиз мэхьух. ЯтIонэрэ чыплэр Германием, яцэнэрэ Америкэм алыгъых. Ахэм къакIэлъэкIох Израиль (нэбгырэ мини 149-рэ), Къыблэ Корей (мини 143-рэ), нэмыкIхэри.

Зеклохэр нахьыбэу къыздикIыхэ хьугъэ хэгъэгухэм ащыщых Иран, Швейцария, Тайланд, Вьетнам, Финляндия, Франция, Испания, Великобритания ыкIи Италия.

Альэгъугъэм ыгъэрэзагъэх

Федеральнэ ыкIи шъолыыр къэбар лыгъэ-Іэс амалхэр зыгъэфедэхэрэ журналист купым Краснодар краим икIушъо щыпсэхэрэм зыгъэпсэфыгъо уахьтэм яшъыпкъэу зызэрэфагъэхьазырыгъэр рагъэлъэгъуыгъ.

Краим зыгъэпсэфыплэхэмрэ зеклонымрэкIэ и Департамент ахэм афызэхьыгъэу турэу мэфитфэ кIуагъэм хэлэжъагъэхэр къалэхуэ Анапэ, Геленджик,

Шъачэ хэхьэрэ ТIопсэ районым ашылагъэх, Къохьэплэ Чыжъэм, Сыбыр, Урал, Гупчэ федеральнэ шъолырым къарыкIыгъагъэх. Шапсыгъэ къуаджэхэм адэс предпринимательхэм агъэпсыгъэ зыгъэпсэфыплэхэм ахэр ашIогъэшIэгъонэу яплыхьэх.

Журналистхэр Ныбэ Джемболэт иэтнографическэ зыгъэпсэфыплэ зэхэтэу «Нарт» зыфилорэм, ар къуаджэу Агуй-Шапсыгъэ дэт, ПсышIопэ районым щылэ унэе музейеу «Шапсыгъэ шагу» зыфилоу Ацумыжъ Хьисэ ыгъэпсыгъэм ашылагъэх. Шапсыгъэ лъэпкъыр ижыкIэ къышегъэжъагъэу зэрэпсэушхыгъэр, джы ящылакIэ лъэшэу зэрэзэхьокIыгъэр, яшэн-хабзэхэр зыфэдэхэр зэрагъэшIагъэх. Тхьдэжъ-

хэм арагъэдэлугъэх, къоджэдэхэм алуагъэклагъэх, лъэпкъ бзылфыгъэ ыкIи хулыфыгъэ шъуашэхэр арагъэлъэгъуыгъэх.

Краим и журналистхэм я Союз исайтэу «Кубанский репортер» зыфилорэм икорреспондентэу В. Сальниковым къызэрилуагъэмкIэ, купым цыф гъэшIэгъонхэр хэтыгъэх, уахьтэри агу бэрэ къэкIыжынэу агъэкIуагъ. Урысыем и Къыблэ шъолыыр зеклоным зызэрэщиушъомбгъурэр хьакIэхэм январылъэгъу хьугъэ. «Шъачэ дэхэ дэд, зыгъэпсэфыплэхэмкIи, ахэр зэрэзетегъэпсыхьагъэхэмкIи апэ ит. Геленджик, Анапи ащ къышъагъакIэрэ щылэп. Чыплэшэу зэрэзэхьокIыгъэр, хьоныгъэшIухэр ешIых», — кылуагъ ащ.

Предпринимателэу Ацумыжъ Хьисэ Шъачэ ыкIи ащ хэхьэрэ чыплэхэр цыфыбэмэ арагъэшIэнхэр къалэм ипашхэм ямыза-къоу нэбгырэ пэгъыпшъэ-рылхуэ елхьтэ. Зыгъэпсэфаклохэм чыплэрысхэм ящылакIи, ягъэпсыкIи ашIэ ашIоигъу. Фэло-фашIэхэм ауасэ нахь макIэу зэрэщытым къэклонхэм тырегъэгъушIухьэх, лъэпкъ шхынхэр зыфэдэхэр ягуапэу зэрагъашIэ. Ахэр зэкIэ зэхэбгъэхьожьхэмэ, Шъачэ зэрэдэхэм фэдэу, мышцIэу, узIэпищэу щальэгъурэ пстэумэ цыфхэр агъэрэзэхэмэ, ятIонэрэуи къэклонхуэ фэещтых.

НЫБЭ Анзор.

Нэклубгъор
зыгъэхьазырыгъэр
ШЪАУКЪО Аспангуаш.

Шуклэ тыгу ильышт

Цыфхэр шылэх уалуклэу гушылэгүу пшыхэмэ, угу кыдашаеу, нэхъоеу кыпкырыккырэм клуачлэ кыуитлэу. Ащ фэдаг бэмэ зэлашлэшттыгэ Быжэ Сыхьатбий. Ар гэсэныгэм исистемэ хэхьоныгэ ышшыным, Адыгэ Республикэр пытэным зилахышлэу хэзышыхьэгэ цыф. Сыдрэ Иоф фагъзагэми, хэшылк фырилэу, хьалэлэу лэжыагэ. Зэ нэмы-лэми ащ еолагэм шуклэ ар ыгу ильышт.

1937-рэ ильэсым жьоныгуа-клэм и 1-м Быжэ Сыхьатбий Фэдз кышыхьуг. Ицлыкүгом геолог хуэнэу фэяг, ау ятэ-жэу зыплужыгэ Шыко Мэс-хьудэ «Клэлэгэаджэм нахь уасэ илэу дунаим сэнэхьат тетэл» зерилоштыгэр клалэм кытеклуаг.

Клэлэгэаджэ училищым члэ-хьанэу кыклуагэу, хьисапы-клэ ушэтыныр рагъэжыагэу, задачэм иуловие хуэкьоныгэ кыыхиготагэти, зэклэми зэх-ахэу ар клэлэгэаджэм рилуаг. Ау клалэм кыфэгубжы-гэу, «о умышлэрэ условием темыльхэ, еджаплэм нахь дэгъоу ушэджен фэяг» кы-ралуаг. Етланэ хуэкьоныгэ зэрэхэтыр ушэтыныр языгэ-тырэм кыгурылуаг ыкли клалэм фиэгэгунэу кьелэлуг. Сыхьатбий ащ тетэу клэлэ-гэаджэ училищым аштаг. А еджаплэм шигэклогэ ильэс-хэр игъашлэ ианыхь охтэ дэг-гугэу ылъытэшттыг.

Училищэ ужым, 1965-рэ ильэ-сым кышеггэжыагэу кьоджэ еджаплэм Иоф зэрэцишлэрэм даклоу Адыгэ кьэралыгэо клэ-

лэгэаджэ институтым ифизикэ-хьисап факультет кыуухы-жыг.

А лэахьаным комсомолым мэхьанэшхо илаг, Сыхьатбий комсомольскэ организацием ипэцаг, ар иклэцаклоу Иоф-тхэбзабэ чылэм шызэхашэ-шттыг. Лабинскэ, Курганинскэ, Псыбэе районхэм яныбжы-клэхэр зэхашэшттыгэу, худо-жественнэ самодеятельностым-клэ зэнэкьокыушттыгэу. Ащ фэдэу Фэдз еджаплэу Быжэ Сыхьатбий зипацэм 1960-рэ ильэсым апэрэ чыплэр ыубы-тыгэаг.

Зэхэцэн Иофшлэнымклэ сэ-наушыгэшхо клалэм зэрэхэ-ллым пашэхэм гу кыльатаг. Кошхэблэ районым икомсо-мольскэ организации 1961-рэ ильэсым ипашэу хадзыг. А лэахьаным Адыгеим ыкли Пшы-зэ шольпыр яаныхь комсомоль-скэ организации пэрытэу ар хуыгэаг.

Комсомолым зыпари мэхьа-нэ имылагэу зылохэрэм непэ уалоклэ. Ар тэрэзеп. Ащ мэхьанэу илагэр кыуушыхьатэу зы шысэ кьэсхьышт. 1961-рэ

ильэсым ишэклогэу мазэ Фэдз шхьэхыгэ комсомольскэ зэ-луклэшхо шыклогэаг. Ащ хэлэ-жыгэагэу ВЛКСМ-м и Крас-нодар крайком ыкли ЦК-м яло-фышлэхэр, ВЛКСМ-м и Адыгэ хэку комитет иапэрэ секре-тарь, нэмыкхэр. Иофыгэу зы-тегушылагэхэр хэкум имэ-кьумэщ чыгухэм мылэжы-гэу зы чыплэ кьахэмынэныр арыгэ. Сыхьатбий а лэахьа-ным ВЛКСМ-м ирайон орга-низации иапэрэ секретарэу зэ-луклэр зерицаг. Иофхьабзэр гэшлэгонэу клогагэ, а лэа-хьаным «мылэжыгэу зы чыгу кьопэ цыклуи кьэмынэ-нэу» зыфилорэ Иофыгэом зи-ушомбгугэаг. Ащ Быжэ Сы-хьатбий ишлуагы, илахыи хэ-лыгэу. Джы амылэжырэ чы-гоу Урысыем ильым узегушы-сэклэ, огъэшлагэ. Гектар мил-лион пчягэ хэгэгум амы-гэпсэуалэу иль, ау бжы-ным кышеггэжыагэу гьомы-лапхэу тшхырэр зэклэ плөми хуэнэу лэклэбым кырашы.

1965-рэ ильэсым Быжыыр Фэдз гурыт еджаплэм пашэ фашы. Ащ ильэси 9 Иоф ци-шлагэу Мыекьуапэ кьащэжы

хэку исполкомым гэсэны-гэмклэ иотдел инспекторэу. 1978-рэ ильэсым хэку еджэ-плэ-интернатым пашэ фашы. Ильэс пчягэу Илларион Се-рафимовыр мы еджаплэм ипэ-цаг, ар гэсэныгэм изэхэ-щэклогэаг, интернатыр аныхь еджэплэ дэггумэ ащыштыг. Ау Сыхьатбий мыщ кызышылк-оштым хэгэгум ипашэу Хру-щевым политикэу зерихэрэм елытыгэу интернатхэм ялоф-хэр кызышылкыогагэу. Ахэм унагэомрэ еджаплэмрэ зыфы-римыкьурэ клэлэеджаклохэр агьаглохэу аублаг. Иофым нэ-мыклэ еклопаклэ кыфэгэоты-гэн фэягэ.

1991-рэ ильэсым Сыхьат-бий республикэм ипашэхэм зафигэзаг еджэплэ-интерна-тыр Адыгэ республикэ гим-назиу, еджэнымклэ сэнаушы-гэ зыхэлхэм гэсэныгэу шы-зэраггэотынуу ашлыжынэу. Етланэ еджаплэм кычлахэ зышлоигьор бэдэдэ хуыгэ, ащ лэашэу зыкыилэтыг. Сыхьат-бий а уахтэм гимназиер ыльэ теуцонымклэ, республикаклэр пытэнымклэ Иофышхо ышлаг. А лэахьаным кьэралыгэо ака-

демическэ ансамблэу «Налмэ-сым» хэхьаштхэр мыщ ще-джэхэу хуыгэ, оредыло купэу «Жыур» шызэхашаг, клэлэ-цыккы музыкальнэ еджаплэу гимназиу хэтыр сабыишэу пчягэагэу кьауыг.

Ау кыныггэхэри шылагэу. Нэбгырэ 800-у мыщ — джэрэр непэ дэггэу 3 — 4 бгэшхэнхэр Иоф кызырыклуа-гэп. А лэахьаным тучанхэр нэкыгэу, бэдэзым телы-гэр лэагэаг, ау а ильэс-хэр гимназиу дэггэу зэпи-чыгэу, ыльэ пытэу теуцаг. Быжым «РСФСР-м изаслу-женнэ клэлэгэаджэ» зыфилорэ шытхуцлэр мы лэахьаным кыфагэагэуаг. Гимназиу зылокыжым, ащ Пшызэ ме-дицинэ академием и Адыгэ кьу-тамэ Иоф цишлаг. Сыхьатбий ныбджэгэу дэггэу, егъашлэми иньбджэгэуи, инэлуасы «ыца-гэп». Иунэ ренэу хьэклэклау-плэу шытыг. Ишхэгэгэу Эммэ лым дыригаштэу кы пеклоклэ, ыпэ имыладэу, шхьэгэгэу ыналэ тетыг. Эм-мэ дунаим зехыжым Сы-хьатбий ишлэныгэу зэхэ-кыгэу шыпкэу хуыгэ. Гэшлэ-гьоныр, зэшхэгэгэу а зы мафэм, ау ильэс зэфэшхьаф-хэм дунаим ехыжыгэу.

Республикэм ыпашхэу гэхьагэу шырилэхэм апае Бы-жым медалэу «Адыгеим и Шытхуэзех» зыфилорэр кы-фагэагэуаг. Сыхьатбий икьоджэгэу хэхьэклафэ кыфа-шлэу, шлу альэгэуу шытыг, Фэдз шыцэу Мыекьуапэ шы-псэхэрэм яорганизации ипэ-цаг.

Сэ сишлэшылкэ Быжэ Сы-хьатбий ильэсыбэрэ зышы-лэжыгэу Адыгэ республикэ гимназиу мыжыобгэу кышы-фызэлухыныр тефэ.

АЦУМЫЖЭ Казбек.

Тарихэ шлэныггэхэмклэ доктор.

ХОРЕОГРАФЭУ, РСФСР-м ИЗАСЛУЖЕННЭ АРТИСТЭУ, АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИНАРОДНЭ АРТИСТЭУ БЭШКЭКЭ МЭСХУДЭ МЫХЬАМОДЭ ЫКЬОР КЫЗЫХЬУГЭУ ИЛЬЭС 90-РЭ МЭХУ

Адыгэхэм якъэшхо культурэ ыгъэбаигэ ыкли ыухъумагэ

хьэгэ искусствэм, культурэм яшэуашэхэр пшлэхэу, ахэм уакыпкырыкыизэ клэм уфэ-кьоныр акылыгэ ыкли пытэ-ныг. Ащ гу пызытагэу ыкли лэпкэ культурэмклэ гупшы-сэшхо зылэжыгэр зэлашлэрэ хореографэу, артистышхоу Бэ-шкэкэо Мэсхьуд.

Мэлыльфэгүм и 26-м, 1927-рэ ильэсым М. М. Бэшкэкьор Теуцожэ районым ит кьуа-джэу Хьалэхэкуае кышы-хуыг. Кьоджэ еджаплэр кы-зеухым, 1943 — 1945-рэ ильэсхэм колхозэу «Путь Ильи-ча» зыфилорэм Иоф цишлаг.

1946-рэ ильэсым, зэо ужым, оредым ыкли кьашьохэм я Адыгэ кьэралыгэо ансамблэу зэхашэжырэм рагъэблэгэаг ыкли кьашьом шыфагэсаг. 1948-рэ ильэсым Мэсхьудэ ансамблэм исолист шхьалэ ху-гэ ыкли (зэрэхабзэу балетым-клэ) ильэс 20-рэ Иоф цишлаг.

1968-рэ ильэсым кышы-у-благэу хэку лэпкэ творчест-вэм и Унэ хореографиемклэ

иметодистыгэ ыкли ащ готэу, курсхэм, хэкум пае хореогра-фическэ коллективхэм япашэ-хэр ыкли ансамблэм пае ба-летым иартистхэм ягъэхьа-зырын-еггэаджэнклэ Бэшкэкьом Иоф цишлаг. **1971-рэ ильэ-сым Мэсхьудэ Адыгеим кьашьомклэ Кьэралыгэо ансам-блэу «Налмэсым» иапэрэ директорэу ыкли балетмей-стер шхьалэу** аггэнафэаг. 1972-рэ ильэсым ансамблэу зэхэцагэу хуыгэм иапэрэ зыкьэшлын-зыкьэггэлэгэон программэ аггэнафэагэу. РСФСР-м культурэмклэ и Ми-нистерствэ ар ыштагэ ыкли осэ дэггэу кырытыг.

Бэшкэкэо Мэсхьудэ лэшлэ-гуныкьом нахьыбэ хьалэлэу, зафэу лэпкэ искусствэм шы-лэжыагэ ыкли Иофшлагэу кьэ-ралыгэом осэшлэу кыфышлыгэ: 1957-рэ ильэсым бгэхэ-лэхэу «За отличную работу» зыфилорэр кыратыг,

1958-м шытхуцлэхэу «РСФСР-м изаслуженнэ ар-

тист», «Адыгэ Республикэм инародрэ артист» кыфагэ-шэошагэу,

1970-рэ ильэсым медалэу «За доблестный труд», 1995-м ме-далэу «Хэгэгэу Зэошхом Текло-ныгэр кызышылдахыгэр ильэс 50 хуыгэ» ыкли 1987-м — ме-далэу «Иофшлэным иветеран» зыфилорэр кыратыгэу.

Краснодар икрайком ыкли крайисполкомым, партием и Адыгэ хэку комитет ыкли хэку исполкомым ящитху тхыль-хэр кыфагэагэуагэу.

Лэпкэ кьашьор ыкли ащ адыгэхэм якультурэ чыплэшхоу шыубытырэр зэхышлэу, зэхы-фэу, ыггэунафэу Бэшкэкьор шылагэ, лэпкэ хореографиче-скэ искусствэм икьежаплэ шытыг, ишлэныгэу адыгэхэм яхореографии чыплэ фэшлы-гэным фиэгэагэуаг. Гэшлэ дахэ кыггэшлагэ, зэклэ адыгэ кьашьохэмклэ шлэныгэу лэ-клэлэхэр, амал-кьулайхэр кы-дыггэагэуагэу итхыль зэфэ-шхьафхэм кьащилотыкыг.

«Адыгейский бальный та-нец» зыфилорэ апэрэ тхыгэр 1979-рэ ильэсым кьыдэклэгэ.

«Адыгейский народный танец» зыцлэр ащ кыкылэпкыагэ.

Адыгэ кьашьом зэрэфэггэ-сэштхэ шылкэм иапэрэ учеб-никэу **«Адыгейский фольклор-ный танец»** зыфилорэр 1990-рэ ильэсым ащыгупшэжыгэу лэпкэ кьашьуи 7 дэтэу кы-дэклэгэ. 2000-м **«Танцеваль-ная культура адыгов с древнейших времен до наших дней»** зышхьэр кыдыггэагэу. Опауфэ ишлэныгэу ыкли итворчествэ пытэу ильэпкэ культурэ зэрэфиггэуагэуагэу, кьашьор, адыгэхэм яис-кусствэ хэмытэу Бэшкэкэо Мэсхьудэ игъашлэ кызышлу-гэуагэу зэрымпылэагэуагэу, гукли, псэкли иккэсэ сэнэхьа-тым ныбжырэу зэрэпхыгэа-гэу кыушыхьатыг, лэагэо нэф тетыг, рыклуаг, гушхьэ-лэжыгэу бай лэпкыым кы-фыщианаг.

МАМЫРЫКЭО Нуриет.

Адыгэхэм яхореогра-фическэ искусствэ бай, гэшлэгьоны, зэфэшхьафы ыкли тарихэ лэпсэхэу ил. Адыгэхэм ашхьэ кы-рыклуагэуагэу зэклэ клэ-ггэзынчэу оредыж-хэм ыкли кьашьохэм кьащылотагэ. Джары лэпкэ культурэмклэ ахэм мэхьанэшхо зы-кыагэ.

Лэпкэ творчествэм ишэ-шэ аныхьыжхэр умышлэхэу, клэр кыыхэпхын, бгэпсэолээн плэагэуагэу. Уахтэм ыпсы-

 ТИЮБИЛЯРХЭР

Шэныгъэлэжъ цлэрыу, ныбджэгъушл

Урысыем и Къыблэ щыцлэрыу шэныгъэлэжъу, социологии шэныгъэхэмкэ докторэу, Адыгэ къэралыгъо университетым ипрофессорэу Афэшлыжъ Тыркубый жьоныгъуаклэм и 1-м ыныбжъ илэс 80 хъушгъ.

Мы цыф шлагъом щыцлэныгъэ гъогоу къыкыгъэмрэ Хэгъэгу ззошхом ыпалоклэ къэхъугъэ илэгъухэм ягъэшлэ гъогурэ зэрэзетекырэ хъатэ щылэп. Улапэ имэкъумэщылэ унагъоу сабы-ибэ зэрысым 1937-рэ илэ-сым ижьоныгъуаклэ и 1-м ар къыхъуагъ. Иофым ылэ еклоу, шэоажьы нэжгъурэу, цыфыгъэрэ шыпкъагъэрэ хэлъэу ар къэтэджыгъ. Тыркубый ицы-кыгъо мырэуштэу ыгу къэ-кыжы: «Зэлэгъухэр тыла-пцлэу, тыпцанэу, шыныр тфи-мыкыоу къыхэкыгъэми, щы-лэныгъэр тшлогъэшлэгъонэу ты-къэтэджыгъ. Лыжъхэр зыщы-зэлуклэрэ чыплэхэр клэлэцы-кыхэм тиклоплагъ. Къэбарэу ахэм къалатэхэрэм тшлогъэ-шлэгъонэу тядэлущыгъ». Ахэм къалотагъэхэу ыгу риубыта-гъэхэр Тыркубый нэужым къы-шхъапэжыгъэх адыгэ лъэп-къым гъогоу къыкыгъэр къыт-хыхэ зэхъум.

Тыркубый илэс 15 ыныб-жъэу я 7-рэ классыр къызе-ухым, Мыекъопэ медицинэ училищым члэхъагъ. Ар дэгъу дэдэу къыухи, Джэджэ, Шэ-уджэн районхэм медицинэмкэ яучрежденихэм фельдшерэу ащылэжыгъ.

Тыркубый зыкли къинхэм зацидзыягъэп. Иоф ылэзэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралы-

гъо университетым тарихъымкэ ифакультет илэси 6 заочнэу щеджагъ. 1967-рэ илэсым ар къызеухым, Красногвардейскэ районым къыщыдэкырэ гъэ-зетэу «Дружбэм» иредакция лухъагъ. Гулытэ чан зилэ жур-налистэу ащ зыкышцигъэлэ-гъуагъ, зигъо Иофыгъохэмкэ хэку гъэзетми изарисовкэхэм-рэ иматериалхэмрэ къыгъэ-хыштыгъэ. Гъэзетэу «Соци-

Афэшлыжъыр илэсигло Адыгэ тхылъ тедзаплэм ипэцагъ. А уахътэм къыклоцл тхылъхэр нахыбэу къыдэгъэкыгъэхэм-клэ, тхэкло, усэкло ныбжыккэ зэчышлэхэм якъыхэгъэщынккэ бэ зэшлуиыхыгъэр.

Адыгэ къэралыгъо клэлэ-егъэджэ институтым идоцен-тэу Афэшлыжъ Тыркубый про-изводственнэ Иофхэри дигъэ-цаклэзэ, тарихъ шэныгъэхэм-клэ кандидат мэхъу. Социоло-гиемкэ идиссертация Моск-ва икъэралыгъо университетэу М.В. Ломоносовым ыцлэклэ щытым 1992-рэ илэсым къы-щегъэшпыпкъэжышъ, социо-логии шэныгъэхэмкэ докто-

Тыркубый, илэсыбэрэ тигъэзет узэрэщылэжъа-гъэр, уикъарыу ащ зэрэхэлъхъагъэр тицъгъунишэрэн, наукэмкэ угъэхъагъэхэм тарэгъушхо. Уимэфэкклэ тыпфэгъушлэ, псауныгъэ уилэнэу, узыфэе нстэури къыбдэхъоу ущылэнэу тыпфэлъало!

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» Иофышлэхэр

алистическэ Адыгеим» иредак-торэу Андырхъое Джантэмы-ри, хэку радиокомитетым ит-хъаматэу Жэнэ Къырымызи, усаклоу, журналистэу Пэрэ-ныкыо Мурати, нэмыккхэм жур-налистыр Иофшлэн зэрегугъу-рэм псынклэу гу лъатагъ ыкли лъэпкъ гъэзетым иредакция щылэжъэнэу кырагъэблэгъагъ. Афэшлыжъ Тыркубый илэсы-бэрэ ащ Иоф щылагъ, Иоф-шлэгъухэу Бэгъ Нурбийи, нэ-мыккхэм ягугъу шлуклэ къешы.

рыцлэр къыфагъэшъуашэ, мы лъэныкъомкэ республикэм иапэрэ шэныгъэлэжъ мэхъу.

Илэс 35-м къехъурэ Афэ-шлыжъ Тыркубый Адыгэ къэ-ралыгъо университетым щылэ-жыагъ. Клэлэгъэджэ шхъалэу, доцентэу, кафедрэм ипашэу, тарихъ шэныгъэхэмкэ канди-датэу щытыгъ. Непи мы уни-верситетым ипрофессор, социологии шэныгъэхэмкэ доктор, академик, Адыгэ Рес-публикэм шэныгъэхэмкэ иза-

служеннэ Иофышлэху. Науч-нэ Иофшлэгъи 130-м ехъу ил. Ащ хэхъэх монографиехэр, та-рихъ-социологии Иофшлагъэхэр, публицистическэ статьяхэр. 1995-рэ илэсым къыщегъэ-жыагъэу Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым философиимрэ социологиимрэклэ икафедрэ ипаш. Тарихъ шэныгъэхэмкэ докторэу, Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо университетым ипрофессорэу, Тыркубый иныб-джэгъоу ыкли икъоджэгъоу Къош Мурзабек зэрилгытэ-рэмкэ, социологическэ шэны-гъэр республикэм ылэа щы-тезгъэуцагъэр Афэшлыжъыр ары. 1992-рэ илэсым социо-логиемкэ секция ащ АКЪУ-м щызэхышгъ, социологиим икурс-клэ программэрэ семинархэм япланхэмрэ къыдигъэкыгъэх.

Сикъоджэгъу силэгъу пломи хъушт, арырэ сэрырэ тызэ-ныбджэгъу, зы гурыт еджа-плэми, зы университети тызэ-дычлэсыгъ, теджэ зэхъум зы унэе фэтэрми тызэдисыгъ. Ащ итхылъыбэ згъашлоу сэри сил. Тызызэлуклэклэ бэмэ тапэлэсы. Уадэгъушлэнклэ узэмызэщыхэ-рэм, щыцлэныгъэ гъогу гъэшлэ-гъон къэзыкыгъэхэм Тырку-бый Индрыс ыкьор ащыц.

Профессорэу Афэшлыжъыр научнэ статьяхэр зыдэхъэгъэ сборникхэу «Социология и со-временность: актуальные про-блемы», «Молодые голоса в науке» зыфилохэрэм яредак-

тор, монографиехэу «Во имя Отечества. Актуальные про-блемы социологии военной культуры адыгов», «Человек и окружающая среда. Вопро-сы социальной экологии» зыфилохэрэм яавтор, моногра-фииу «Феномен единства че-ловека и природы» зыфилохэр адитхыгъ, студентхэмрэ аспи-рантхэмрэ зэреджэштхэ тхы-лъэу «Социология» зыфилохэр, социологическэ терминхэм ягу-щылэжэ клэкл, Шэрэллыкъо Къызбэч фэгъэхыгъэ тарихъ повестэу «Выстрел в долине» зыфилохэр, тхылъхэу «Мой аул: вехи истории. Историко-соци-логическое исследование», «Аульская хроника: годы, лю-ди, события», «Люди большой судьбы» зыфилохэрэр ыкли нэмыккхэр къыдигъэкыгъэх.

Иофшлэгъу ныбжыккэхэм зэ-ралыгъэрэмкэ, Тыркубый Ин-дрыс ыкьор гулытэшхорэ шэ-ныгъэ куурэ зилэ философ.

Щыцлэныгъэм Тыркубый къин-ладжи щызэпичын фаеу хъу-гъэ. Ыкыо закыо Айтэч авто-мобиль зэутэкым хэклодагъ. Ишхъэгъусэу, Адыгэ къэра-лыгъо университетым ипрофес-сорэу Шхъэпэцэ Минэ мыгъэ идунай ыхъожыгъ.

Июбилей зыщыхагъэунэ-фыкырэ мафэм гъэзетымкэ Иофшлэгъухэм арило шлоигъуа-гъэмкэ Тыркубый сызеупчым, мырэуштэу къысылуагъ:

— Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым иректорэу Хъунэго Рэщыди, кафедрэм щылажъэ-хэрэм тхэщъуегъэпсэу сфя-ложэ аналэ лъэшэу къызэрэ-сетым фэшл. Афэшлыжъ Тыр-кубый ыныбжъ илэс 80 зэрэ-хъуштыр зышлэрэ иныбджэ-гъухэу Мыекъуапэ, Улапэ, Джа-джэ, Адыгеим инэмыкк къа-лэхэмрэ къутырхэмрэ, Крас-нодар, Налчык адэхэр къы-сэлъэлугъэх юбилярым гущылэ фэбэ заулэ фэслонэу. Ахэм ялэу афэгъэцаклэзэ, синыб-джэгъу Тхэм гъэшлэ кыхъэ-кырытынэу, ипсауныгъэ зэты-ригъэузожынынэу, игъашлэ мэ-фэ нэфхэр бэу кыхэхэфэнэу сыфэлъало!

ТХЪАЙШЪЭО Тасим.
Адыгэ Республикэм иза-служеннэ журналист.

Тиреспубликэ фэгъэхыгъэ къэбарэу къэралыгъо телеканалэу «Россия-1» зыфилохэрэм къыгъэлъэ-гъуагъэм цыфыбэ еплыгъ. Урысые ыкли дунэе къэбархэр къэзылотэрэ къэтыным Адыгеим фэгъэхыгъэ пычыгъо къызэрэхэфэщтыр ахэм ашлэщтыгъ.

Республикэм ищылэклэ-псэу-клэ, тапэклэ гъэхъагъэхэр ашлын-хэмкэ амалэу илэхэр зэзыгъэ-шлэнхэу къэклогъэгъэ журна-

листхэр къуаджэу Кошхъаблэ щылагъэх. Район гупчэм щы-псэурэ къоешлэзэу Псэпытэ Аслъанбэч ахэм зылуагъэклагъ.

Тарихъым шлуклэ хэуцуагъ

— Адыгэ Республикэм ищы-лаккэ адыгэ къуаеим икъэбар клэрыпчын умылэкынынэу сэл-пытэ, — къыклигъэтхыгъ къэ-ралыгъо телевидением ижур-налистэу Анастасия Сахов-скаям. — Москва къодыеп, лэклиб хэгъэгъухэм адыгэ къуаеим игугъу шашлэу зэхэ-тэхы. Анахъ къоешлэзэу Ады-геим щыпсэурэр Кошхъаблэ дэсэу къысалуагъэти, мыщ сы-къеблэгъагъ.

Урысыем икълэ шхъалэ къыкыгъэ журналистыр зылу-клэгъэ Аслъанбэч къуаджэу Еджэркъуае щыц адыгэ унэгъо лужъу къыхъуагъ.

— Къуаер зэрэрахырэр си-цыкыгъом щегъэжыагъэу спъэ-гъуштыгъ, — къелуатэ Аслъан-бэч. — Тиунагъо ар апэрэ

шхыныгъоу илгыгъ. Нэужым къэгъэшлагъэм сымэзпэсыгъ, сэр-сэрэу сызфэпщэрыхъажъэу бэрэ къыхэкыштыгъ. Къуаеим ишлыни джарэуштэу сыфэлэзэ хъугъэ. Къоэ ихыным Аслъан-бэч зэрэфэлэпэласэр адыгэ къуаеим и Мафэ ехъулэу рес-публикэм щызэхашэхэрэ зэ-нэкъокъухэм пчъагъэрэ къа-щигъэшпыпкъэжыгъ, теклоны-гъэр къащыдихыгъ. Хъаклэу къыфэклогъэ журналистхэми Аслъанбэч къуае афырихыгъ, ащ ишлыккэрэ шлуагъэу хэлъ-хэмрэ зыфэдэхэр къафилоагъэх. Анастасие ежъ ылэклэ къуаер рыхынэу зигъэсагъ.

— Сэри пщэрыхъаклэм хэ-шыкк фысымылэу щытэп, — къылуагъ бзылфыгъэм. — Адыгэ къуаеим ишлын лъэшэу

сызлэпишагъ. Шъуилэпкъ игу-фэбэныгъэ машом къыпыклэу къысхыгъу, адыгэ къуаер шлу-зыклалэгъурэри къызгурылэу-гъэу къысшлэшлэ. Шъуихъалэл-ныгъэрэ шъуигукъэбзагъэрэ ащ хэшлэпхъэх.

Тапэклэ хэт ышлэш хъуныгъа пчэдыжъ къэс пломи хъунэу тэнэхэм, тэнэжъхэм ашлэрэ шхыныгъо лэшлур зэрэдунаеу щызэлъашлэныш, тилэпкъ ащ къырашлэжъэу хъуныр! Бэмы-шлэу тызэпллыгъэ къэтыным джыри зэ нафэ къышлыгъ адыгэ къуаеим ыцлэ ыкли шлуагъэу хэлъыр тарихъым зэрэхъа-гъэр. Ащ даклоу къоешлэзэу Псэпытэ Аслъанбэчи ыцлэ цыфыбэмэ зэлъашлагъ. Мыщ фэдэ хъугъэ-шлагъэхэм гур къы-дащэе, нахышлэу уклагъэгъу-шлэ. Арышъ, тэгугъэ тишхын-хэри, тихабзи, тыбзи бэрэ ду-наим тетынхэу, тицыфхэм адыгэ лъэпкъым ыцлэ дахэккэ арагъэлонэу.

СИХЪУ Султлан.

Сурэтыр тэзыхыгъэр Фэкъллэ Хъамед.

ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

Апэрэу Адыгэкъалэ кыщагъэлъэгъуагъ

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымм ыцлэ зыхьырэр загъэпсыгъэр илъэс 80 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ лфхъабзэхэр зэхещэх. Спектаклэу «Ахадэрэр дэхъурэп» зыфилорэр мэлылфэгъум и 27-м апэрэу Адыгэкъалэ кыщагъэлъэгъуагъ.

Пэрэныкъо Чатибэ ытхыгъэ пьесэм игъэуцун лъапсэ фэхъугъэр зэхахьэм кыщалауагъ. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ драматургиэмкIэ зэнэкьокъоу зехищагъэм апэрэ чыплэр кыщыфагъэшъошагъ. Лъэпкъ театрэм шагъэуцугъэ кыгъэлъэгъоным унагъом игъэ-

пытэн, ныбжьыкIэхэм ящылэклэ-псэукIэ, щылэныгъэм зэхьокIы-ныгъэу фэхъухэрэм къатегушылэ.

Адыгэкъалэ культурэм и Унэу дэтым спектаклэм цыфыбэ щеп-лыгъ. Хьатэгъу Адамэ лфхъаб-зэр къалэм зэрэщызэхашагъэм мэхъэнэ ин ритыгъ.

Сурэтхэр пчыхъэзэхыхьэм

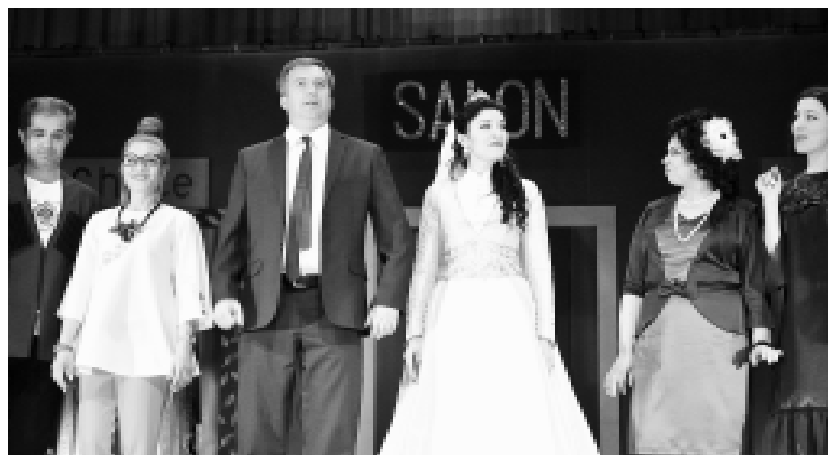
Урысыем изаслуженнэ, Адыгеим инароднэ артистэу, драматургэу Пэрэныкъо Чатибэ ипесэу «Къэсцэнэу сыфаеп, сыфаеп!» зыфилорэм техыгъэу режиссерэу Хьакъуй Аслъан «Ахадэрэр дэхъурэп» ылоу ыгъэу-цугъэ кыгъэлъэгъоным комедиэу щыт.

Пчыхъэзэхыхьэм кыщыгушыла-гъэх Адыгэкъалэ иадминистра-циие ипашэу Хьатэгъу Налбый, Лъэпкъ театрэу И. Цэйм ыцлэ зыхьырэм ирежиссер шхъалэу Кукэнэ Мурат, режиссерэу, арти-стэу Хьакъуй Аслъан, нэмыкIхэ-ри. Адыгабзэм игъэфедэн, шэн-хабзэхэм якъэхъумэн, шлэжым,

фэшхъафхэм афэгъэхьыгъэ лфхъагъохэр театрэм ыгъэцакIэхэзэ, цыфым иплун, игъэсэн зэрадэ-лажьэрэр хагъэунэфыкIыгъ.

Р. Сихъур кыгъэлъэгъоным исурэтышI, Р. Iэшхъэмафэр щыгъынхэмкIэ сурэтышI, орэ-дышъор А. Лыбзыум ыусыгъ. Къашъохэр А. Исупым ыгъэу-цугъэх.

Артистхэу Хьакъуй Андзаур, Нэхэе Мэрдженэт, Даур Жан-нэ, Хьэлэщтэ Саныет, Бэгъушъэ Анзор, Джымэ Заремэ, Ахъмэт Артур, Мыекъопэ къэралыгъо университетым модэмкIэ итеат-рэу КIэдэкIой Нэфсэт зипашэр кыгъэлъэгъоным хэлэжыагъэх.

ДЗЮДО

Адыгэ Республикэм щыщ бэна-кIохэу медальхэр кыдэзыхыгъэ-хэм шъуащытэгъэгъуазэ. Шъэ-оцIыкIу Рустам, килограмм 81-рэ, Бат Аскэр, кг 73-рэ, апэ-рэ чыплэхэр къафагъэшъошагъэх. Тулпэрэ Айдэмыр, кг 81-рэ,

Ульяна Ткаченкэр, кг 48-рэ, ятIонэрэ чыплэхэр къахыгъэх. ПашIо Алий, Тао Адам, кг 60, ящэнэрэ чыплэхэр кыдахыгъэх. ШъэоцIыкIу Айдэмыр, кг 81-рэ, Кобл ТIахыр, кг 90-рэ, Дарья Ишенкэр, кг 48-рэ, Къэлэбый

Налщык щыбэнэщтых

Урысыем и Къыблэ дзюдомкIэ изэнэ-кьокъу Адыгэ къэралыгъо университе-тым щыкIуагъ. Яонтэгъугъэхэм ялбытыгъэу бэнэклиу 197-рэ зэлукIэгъухэм ахэлэжыагъ. Куп пэпчъ апэрэ чыплитыр кыщыдэзыхыгъэ хульфыгъэхэм, апэрэ чыплитIур зыфагъэшъошэгъэ бзылфыгъэхэм Урысыем икIэх зэнэкьокъоу Iоныгъо мазэм Налщык щызэхашэщтым ялэпэлэсэныгъэ кыщагъэлъэгъошт.

Владимир Ингуше-выр, кг 90-рэ,

Рузан, кг 57-рэ, Надежда Лоц-ман, кг 63-рэ, ящэнэрэ хъугъэх.

Медальхэр кыдэзыхыгъэ хульфыгъэхэм ятренирхэр: Бе-даныкъо Рэмэзан, Бастэ Сэ-лым, Нэпсэу Бислъан. Бзыл-фыгъэхэм ятренирхэр: Игорь Вер-жицкий, Адзынэ Алий, Роман Оробцов.

Зэнэкьокъум исудья шхъалэу Геннадий Швецовым зэрилгытэ-рэмкIэ, бэнакIохэм ялэпэлэсэныгъэ хагъэхьонымкIэ, шъолырхэм яхэ-шыпыкIыгъэ командэхэр Урысыем икIэх зэлукIэгъухэм афагъэхьа-зырыхэмкIэ Мыекъуапэ щыкIогъэ зэнэкьокъум мэхъэнэ хэхыгъэ илагъ. Зэхэщэн лфхъагъохэр бы-сымхэм дэгъоу агъэцэкIагъэх.

Урысыем дзюдомкIэ ифедер-ации лфхъабзэхэм язэхэщэнкIэ и ГъэлорышIапIэ ипашэу, Олим-пиадэ джэгунхэм джэрз меда-лыр къащыдэзыхыгъэу Анатолий Ларюковым изэфэхьысыжхэм къащыхыгъэщыгъэм уегъэгупшысэ. ДзюдомкIэ бэнэплэ еджаплэхэм щысэ зытепхын лфшIагъэу ялэр макIэп. лфшIэклэшIур нахъ дэгъоу гъэфедэгъэн фает.

СПОРТЫМРЭ ШУНЫГЪЭМРЭ

Медалыр Iэпэлэсэм ишашхъ

Нэклубгор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Къыблэ шъолырым каратэмкIэ изэнэкьокъу Ростов-на-Дону щы-кIуагъ. Илъэс 12 — 18 зыныбжь-хэр хагъэунэфыкIырэ чыплэхэм афэ-бэнагъэх. Урысыем икIэх зэлукIэ-гъухэу Казань щызэхашэщтхэм ахэ-лэжыэщтхэр кыыхыгъэнхэм зэ-нэкьокъур фэгъэхьыгъагъ.

Зыныбжь икIугъэхэр куп шхъа-фым щызэлукIагъэх. Тренирхэу Вла-димир Васильченкэм, СтIашъу Ер-стэм, Армен Норсоян агъэсэрэ ныб-жьыкIэхэм дышъэу медали 3, ты-жыынэу 1, джэрзэу 2 кыдахыгъ. Лъэ-устэнджэл Амир ыкIэ Екатерина Ма-лыхинар нахъ къахэщыгъэх. Тыж-ын медалыр Николай Жулдыбиним кыдихыгъ. Платыкъо Ислъамрэ Ви-талий Гордеевыр джэрз медаль-хэр къахыгъэх. «Сито-Рю» зыфилорэ зэнэкьокъум Екатерина Малыхи-нам дышъэ медальыр кыщыфагъэшъошагъ.

Тренирхэу Хьаткъо Ахъмэд пшъашъэр спорт бэнакIэхэм афегъасэ.

Мыекъуапэ игурыт еджаплэу N 7-м щеджэрэ Лъэустэнджэл Амир илъэс заулэ хъугъэу спорт зэнэкьокъухэм медальхэр къащыдехы. Ушу-сандамкIэ ыкIэ зэхэпхъэгъэ шхъэзэкъо зэлукIэ-гъухэмкIэ Адыгеим изэлухыгъэ зэнэ-кьокъухэм дышъэ медальхэр къащи-хыгъэх. Къыблэм каратэмкIэ изэ-нэкьокъу апэрэ чыплэр кыщыфагъэ-шъошагъ.

Урысыем ыкIэ Iэклиб къэралхэм ащыкIошт зэлукIэгъухэм ахэлэжъэн-хэмкIэ тиныбжьыкIэхэм хэлшыкIэу ялэпэлэсэныгъэ хагъэхьагъэу епы-тэ тренирхэу Владимир Васильчен-кэм. Адыгэ Республикэм ибыракъ фэгъэхьыгъэ мэфэклэ зэхыхьэм В. Ва-сильченкэр зипэщэ ныбжьыкIэхэм ялэпэлэсэныгъэ, спортым плуныгъэ мэхъанэу илэм зыкызыерилэтырэр кы-щагъэлъэгъуагъ.

Сурэтым итхэр: **зэнэкьокъум щытекIуагъэхэр.**

Зэхэзышагъэр ыкIэ кыдэзы-гъэкIырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ лфхэмкIэ, Iэклиб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-кыгъэхэм адырIэ зэлхыныгъэхэмкIэ ыкIэ къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхъалэм игуадзэ: 52-49-44, пшъэдэклижъ зыхьыр секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын лфхэмкIэ, телерадиокехътын-хэмкIэ ыкIэ зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлоры-шIапI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIэ пчъагъэр 4023

Индексхэр

52161

52162

Зак. 689

Хэутыным узшыкIэтхэнэу

щыт уахътэр

Сыхъатыр

18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэу

уахътэр

Сыхъатыр

18.00

Редактор

шхъалэр

Дэрбэ Т. И.

Редактор

шхъалэм

игуадзэр,

пшъэдэклижъ

зыхьыр

секретарыр

Мэшлэкъо

С. А.

